

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Două conferințe în Vașcău.

Conferința învățătorilor.

S'a ținut în 3 nov. n. în școala confesională. Învățătorii s'au prezentat în număr complet dar grupul lor e mic, foarte mic. Abia sunt 10—12 pentru cele vre-o 50 comune ale acestui biet colț de țară, pe care mulți îl hulesc, dar puțini îi cunosc amarul. Da, situația școlii confesionale din aceste părți e desperată. Descriind-o, culorile cele mai mohorâte ar trebui să le utilizezi. Rândurile modestei cete de dascăli se răresc an de an. Azi se desprinde unul, mâne altul. Nevoile vieții îi mână spre alte tărâmurii mai norocoase, dar în urma lor templele culturii românești rămân fără preot. În clădirile scunde și dărăpănate vântul șueră a pustiu. Așa-i prezentul dar nici perspectiva viitorului nu poate fi mai ademenitoare. Mizeria țărănimii bihorene nu ne îndreptățește să nădăjduim vre-o schimbare în bine.

Conferința a deschis-o pâr. protopop *A. P. Deseanu*. O surprindere plăcută pentru învățători e prezența dlui secretar cons. *dr. N. Regman*, și preoții ca directori de școală, încă au fost îndatorați să participe, dar puțini sunt de față. Aceasta absenței e un trist document pentru interesul ce trebuie să-l poartă preoțimea »ficei bisericei«. De altcum faptul se poate explica dacă nu și justifică. Fiind dricul lucrului de toamnă preoții n'au putut lipsi două zile consecutiv dela ogoarele muncite cu sudoarea feții lor. Așa-i pela noi. Ca să poți falfăi steagul lui Hristos, trebuie să știi mână și plugul

Tema generală a tuturor conferințelor învățătoresți, ce s'au ținut anul acesta în districtul Orăzii-mari a fost: »*Studiul Religiei*«. Raport detaliat asupra conferinței din Vașcău nu pot însă să dau, deoarece conferința s'a desfășurat la un nivel inferior. Eșepționând o unică lucrare, tema a fost tratată după vederile mele, superficial, cu o vădită lipsă de interes. Discuții mai arăntate nu s'au auzit. S'au ținut și două lecții practice, dar nefiind predate liber, valoarea lor practică nu se poate fixa; dar în forma aceasta nici nu merită atributul de »practice«. — S'a mai

studiat cu acest prilej și chestia manualelor de religie. Și ne-am putut convinge, că mai este de dorit pe terenul acesta.

Să ne punem acum întrebarea, ce să fie pricina slabei reușite a conferinței? Să spunem răul pe nume. Nu-i alta decât nepăsarea, să nu zic averziunea ce-o nutresc mulți dintre învățătorii noștri față de studiul religiei. Religionea e privită ca cenușotca celorlalte obiecte de învățământ, deși în adunările învățătoresți cuvintele frumos răsunătoare despre »peatra fundamentală a întregii educațiuni« nu sunt rare. Așa și la aceasta conferință, dela care ne-am depărtat cu sufletul încărcat de îngrijiri serioase, cu toate că cuvântarea dlui secretar *dr. N. Regman* a mai învioșat atmosfera. Prin o vorbire concentrată d. secretar caută a înălța moralul învățătorilor, a căror situație în zilele de restriște, prin cari trecem, e din cale afară dificilă. Indeamnă la continuu studiu, la aprofundarea problemelor de pedagogie. Le impune pe anul școlar curent o selectă lectură pedagogică din autorii străini și români. Intr'un chip deosebit insistă asupra *activității extrașcolare*, dând indegetări amănunțite și precise în aceasta privință: înființarea cercurilor culturale, aranjarea petrecerilor cu caracter educativ, introducerea cursurilor tehnice (impletirea corfelor) etc. etc. După aceasta cuvântare dl protopop *A. P. Deseanu* închide ședința.

Nu pot să sfârșesc însă fără să amintesc de influența binefăcătoare, ce-ar avea-o coborirea celor suspuși în mijlocul preoților și învățătorilor. Cuvintele lor smulse din inimă ar fi pentru acești însemnați factori ai vieții noastre obștești, un izvor de apă vie.

Conferința pastorală.

În ziua de 4 nov. n. s'a ținut și în tractul Vașcăului conferința pastorală. Eră așteptată cu neastâmpăr, deoarece în jurul reactivării acestor conferințe s'au încins polemici violente. Dispoziția V. Consistor și-a avut detractorii. De altă parte mulți erau încrezători, pentru că fixarea temelor, recenzionile, însărcinarea dizertanților și recenzenților nemijlocit din partea Cons. apărea o înăsură pedantă, iar pedantismul e asemenea

literii ce omoară. Oricum însă reușita conferinței din Vașcău, care a întrecut și așteptările cele mai optimiste, ne îndreptățește a afirma că ideea reactivării, s'a conceput în un moment de fericită inspirație.

Ședința o deschide pâr. protopop A. P. D-seanu accentuând înșămăntatea conferințelor pastorale. Delegatul consistorial pâr. Gh. Tulbure rostește o entusiastă cuvântare. Urmează seria dizertațiilor. Cel dintâiu dizertant e pâr. Moise Popoviciu, apreciatul orator bisericesc al acestui tract, cu *Cauzele și combaterea sectarismului*. E o lucrare, ce tradează un fin spirit de observație. Autorul prin dicțiunea ireproșabilă și limbajul său colorat captivează iute.

Cauzele sectarismului le reduce atât la *popor* cât și la *preot*. Decând credincioșii noștri iau bățul pribegiei pentru câștigarea bucatării de pâne, înstrăinarea față de biserică strămoșească ia proporții spăimântătoare. Mulți dintre ei revin cu glasul profetului mincinos pe buze. *Coatingerea cu străinii* le atrofiază vieța sufletească, strivește legăturile ce i-a înfrățit cu așezămintele bisericii noastre. De altă parte țaranul e *sensibil răsbunător și îndărătnic*, cari scăderi sunt foarte prielnice răspândirii sectelor. Un propagator al rătăcirilor religioase e și *semidoctismul* claselor de jos.

Dar și preotul e vina. Preotului vremurilor nouă îi lipsește inima mare, dragostea, sinceritatea și tăria de caracter a înaintașilor săi. Nu odată e *aspru, îngâmfat, autoritativ* față de popor. În bordeele credincioșilor se sinchezește să între; pe cei năpăstuiți să-i ajutore nu se îndură. Activitatea lui uneori nu-i decât o luptă materialistă. Intre pricini se înșiră și *conflictele pentru încassarea stolelor*.

Mijloacele pentru stărpirea sectelor: Preotul să convingă pe credincioși, ca exercitarea drepturilor implică împlinirea datorințelor. Păstorul sufletelor să se îndeletnicească și cu *studiarea legilor civile* — mijloace de combatere: săvârșirea cu evlavie a slujbelor dzești, prăznuirea creștinească a sărbătorilor, reducerea stolelor. Preotul să-și armonizeze acțiunile cu îndemnurile rostite de pe amvon, la impunerea voinței sale să uzeze mai curând de duhul blândeței; pe sectari să nu-i zeflemizeze, nici batjocurească. Gospodăria lui să fie școala de economie a plugarului român. În sfârșit *mai marii bisericii să se amestece mai des cu mulțimea*.

Aceasta a fost dizertația care a dat prilej la o vie și folositoare discuție, deși tractul Vașcăului prin prudența păstorilor săi a fost scutit până acum de plaga sectarismului. Recenzentul pâr. V. Nicoruța, după ce apreciază în termeni elogioși lucrarea, adaugă la cauzele răspândirii sectelor și *spiritul modern*. În inima intelectualii-

lor noștri și-a făcut culcuș un duh antibisericesc, o indferență păcătoasă față de cele sfinte. De testă unele proceduri ale altora.

Participarea pasivă a credincioșilor la serviciul divin încă ușorează opera de subminare a apostolilor rătăciți, zice pâr. dr. V. Fildan. Pe când sectarii cântă însuflețiți în modestele lor case de rugăciuni, ai noștri stau încremeniți și ursuzi în templele pompoase. Înființarea de coruri, propunerea cântărilor bisericești se impune deci imperativ, încât introducerea muzicii instrumentale în seminarele noastre nu mai poate întârzi. Primejdia sectelor e însă și mai serioasă decum s'ar crede. Sectarul se izolează de frații de-un sânge astfel, că și neamul îl perde cu timpul.

Pâr. Gh. Tulbure pentru combaterea sectarilor întărirea credinței strămoșești, propune *introducerea cercurilor preoțești*. Câte 3—4 preoți vor constitui un cerc, liturgisind și predicând succesiv în comunele de sub păstorirea lor. Propunerea a stărnit o însuflețire spontană căci în adevăr dându-ne seamă de psihologia mulțimii ideea e foarte salutară. Indată s'a și ales o comisie (V. Nicoruța, Gh. Bogdan, M. Popoviciu, A. Popa) pentru elaborarea unui proiect de organizare a cercurilor preoțești. E cea mai importantă hotărîre a acestei conferințe.

Dizertația a doua e, a pâr. I. Porge despre *Abaterile provenite din obiceiuri locale în săvârșirea funcțiunilor rel.* Abaterile sunt multe. Fiecare biseri cută își are obiceiurile hărăzite din moși-strămoși și sancționate de praxa nenumăratelor decenii. Sunt chiar și abateri dela tipic, încât dacă ar fi să privim situația prin prisma pedantismului am putea-o cualifica de anarhică. Să știm însă și aceea că nu rigiditatea formelor, nu ascunzișurile tipicului determină moralitatea credincioșilor, ci duhul ce-l va vărsa preotul în aceste forme.

Lucrarea e recenzată de pâr. A. Popa. O recenziune conștențioasă. Pâr. A. Popa e de părerea că în centrul unor protopopiate sau chiar în seminarul din Arad să se sistematizeze cursuri cantonale, fiindcă nimeni nu știe ce surprinderi ne poate rezervă ziua de mâne.

Intre aprobările unanime ale preoțimii pâr. dr. V. Fildan propune, ca P. S. Sa Dl. Episcop, ca cea mai competentă autoritate în chestiunile de rit și tipic, să fie rugat a edă un îndreptar care să servească preoților de cinozură la îndeplinirea funcțiunilor rel. Propunerea modificată de pâr. Gh. Tulbure se primește. Anume chestiunea îndreptarului practic să se supună spre deliberare sinodului episcopesc, care va hotărî asupra obiceiurilor, ce nu sunt în contradicere cu spiritul bisericii ortodoxe.

Ultima dizertație despre *Conducerea și rectificarea matriculelor*, a cetit-o pâr. Gh. Bogdan.

Păr. Bogdan în tratarea temelor e minuțios până la scrupulozitate, ocupându-se aparte cu fiecare rubrică a matriculelor.

Dupăce dela 1895 matriculele noastre nu mai au valoarea documentelor publice, se resimte trebuința tipăririi unor nouă blanchete cu rubrici corespunzătoare referințelor schimbate. D. p. în Protocolul botezaților rubrica »legiuit ori nelegiuit« să se elimineze în schimb, rubrica »numele și cognumele părinților« să se amplifice cu întrebarea: »cununați ori necununați« etc.

Recenzentul dr. V. Fildan agită ideea compunerii unui îndreptar pentru conducerea matriculelor provăzută și cu estrase din »Dreptul canonic«.

*

Așa a decurs conferința pastorală din Vașcău. Dizertanții s'au achitat cu cinste de însărcinarea primită dela V. Consistor, încât chiar al. delegat cons. Gh. Tulbure s'a simțit îndemnat să-și exprime mulțumirea.

De închiere însă o mică observație. Pe viitor limbei românești să i-se deie mai mare atențiune, iar întroducerile stereotipe, vagi, generale cu escurziunile lungi, să se abandoneze.

— gha. —

Omilie la Dumineca a XIX-a după Rusalii.*)

Iubiților creștini!

În sfânta evanghelie de azi Mânt. nostru Isus Hristos ne pune în vedere mai multe din frumoasele sale învățături. Anume ne arată, cum să trăim noi între noi, cum să ne iubim unii pe alții și cum să ne ajutăm, nu după cum a zis Moisi, că numai Izrailtean pe Izrailtean să se ajute și să se iubească, dar nu și pe străini, ci toți să fim frați, căci toți suntem fii ai unuia și aceluias Părinte ceresc. Înaintea lui Dumnezeu oamenii sunt deopotrivă. Dumnezeu împărtășește de darurile Sale pe toți oamenii în asemenea măsură. Și cu tot dreptul ne poate împărtăși Mântuitorul aceste învățături ale Sale, căci însuși a zis, când a venit în lume: »Să nu socotiți, că am venit să stric legea, sau prorocii; n'am venit să stric, ci să împlinesc.« (Mat. 5. 17). Ne pune în vedere mai departe altruismul, adică iubirea față și de dușmanul nostru, în forma cea mai desăvârșită. Având în vedere aceste frumoase învăț. ale Mânt. nostru, dați-mi voie, că în câteva cuvinte să vă pot arăta, care este înțelesul acestor învățături și cum le-a înțeles însuși Mântuitorul nostru Isus Hristos.

Iubiților Creștini! În sf. evanghelie de azi cetim: »Și precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea«. Care este înțelesul acestor cuvinte? Înțelesul acestor cuvinte este, că dacă voim ca cineva să ne cinstească pe noi, dacă voim ca să ne grăiască cineva de bine, să ne ajutore în nenorociri să nu ne facă rău și noi trebuie să facem altora tot așa, că dacă nu facem așa, atunci le dăm dreptul să ne facă și ei nouă asemenea. Dar ce vedem noi în ziua de azi Iub. Creștini?

Vedem, că de cele mai multecri frumoasele învățături ale Mânt. Hristos, nu se împlinesc, căci azi lumea s'a stricat într-o atâta, că răutatea omenească a prins rădăcini și nu se mai poate smulge. Se dușmănesc frații și neamurile între olaltă, caută să se înșele unii pe alții. Mai multe neînțelegeri se întâmplă la împărțirea averilor, căci se tem, că unul va căpăta mai mult, iar altul mai puțin, neștiind că frații prin lege au dreptul la moștenirea egală a averilor rămase dela părinți. Nu știu aceea, că dacă ei se despart de olaltă, nu le va merge așa bine, ci se vor prăpădi sau vor sărăci, pânăce vor ajunge la mila altora spre rușinea familiei lor. Nu se gândesc la sfatul părintelui lor, care pe patul de moarte le-a zis să nu se dușmănească, să trăiască împreună și să țină la olaltă, căci atunci vor fi ca un zid puternic, pe care nu'l poate dărâma decât numai puterea d-zeească. Încă și mai frumos ne îndeamnă la această bunăînțelegere cântările bisericești când zic: »lată acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locui frații împreună, căci prin aceasta a făgăduit Domnul viața de veci«.

Zice sfta evanghelie mai departe: »Și de iubiți pe cei ce vă iubesc pe voi, ce dar este vouă? Că și păcătoșii iubesc pre cei ce-i iubesc pe ei. Și de faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce dar este vouă? Că și păcătoșii aceiaș fac. Și de dați împrumut dela care așteptați a lua, ce dar este vouă? Că și păcătoșii păcătoșilor dau împrumut ca să ia întocmai«. Mântuitorul Hristos ne spune prin aceste cuvinte, că, dacă noi iubim numai pre cei ce ne iubesc pre noi; dacă facem bine numai celor ce ne fac nouă bine și dacă dăm împrumut numai aceloră dela care așteptăm a lua, nu suntem mai buni decât cei păcătoși, căci și ei tot așa fac. Dar, dacă voim ca noi să fim mai buni decât cei păcătoși, atunci trebuie să facem mai mult, trebuie să iubim și pe cei ce ne urăsc pe noi, să facem bine și celor neputincioși, dela cari nu putem aștepta nici un ajutor și să dăm împrumut și celor săraci, cari au lipsă de ajutorul nostru. Dacă vrem să fim mai buni decât cei păcătoși, atunci să ascultăm de cuvintele Mântuitorului Isus Hristos, când zice: »Iubiți pe vrăjmașii vostri și faceți bine și dați împrumut nimic așteptând«. Dar cum se întâmplă azi? Oare ascultăm noi de aceste povește ale lui Isus Hristos? Nu, căci noi am vrea, ca dușmanul nostru să peară, să se prăpădească de pe fața pământului, să nu mai fie, în loc ca să ne gândim la aceea, că dușmănia lui este o boală și în loc ca noi să căutăm a o vindeca, noi chiar contrarul facem. Noi când ajungem în nenorociri am vrea ca toată lumea să ne compătimizească, să le pară rău de nenorocirea noastră, fără să ne aducem aminte, că pe când ne era bine noi n'am făcut așa, noi am crezut, că dacă facem bine cuiva, prin aceasta ne facem nouă rău.

Când cineva are lipsă să-l ajutăm cu ceva, cu bani sau cu alte lucruri, ca el să și poată împlini lipsele sale, noi îi întorcem spatele, sau ne folosim de strămoșăria în care a ajuns și apoi îi sugem și măduva din oase. Să nu credeți iubiților creștini, că aceste ce eu vă spun sunt niște vorbe goale, pentrucă aceste lucruri le vedem în viața de toate zilele. Priviți la cămătari! Ei se îmbogățesc, iar bietul muncitor sărăcește din zi în zi, până ce la urmă o să ajungă pe drumuri. Da, Iub. Creștini, banul trebuie folosit, dar nu așa ca să băgăm în datorii, sau de se întâmplă că nu ne poată plăti cel ce a luat banii să-i vindem casa, nu, nu așa, ci să căutăm ca făcându-ne nouă bine să facem bine și altuia, dar nici odată să nu facem rău. Să nu facem bine numai când ni-se cere, ci în toată vremea, când cere trebuința să alergăm

*) Rostită înaintea tinerimii seminariale.

spre a ridica pe cel căzut în noroiu și să-l ducem la calea cea bună, să-l facem membru folositor bisericii și neamului din care face parte.

Vedem în ziua de astăzi Iubiților Creștini, cum națiunile se dușmănesc între olaltă, cum caută să se ridice fiecare asupra celeilalte. Fiecare popor vrea să se ridice pe spatele celuilalt, ca să fie mai văzut și mai cinstit decât toate celelalte. Aceasta luptă continuă a întâietății s'ar părea că se contrazice cu cuvintele Mântuitorului nostru Isus Hristos din sfânta evanghelie de astăzi, dar apostolul Pavel în epistola sa către Galateni (6. 10) ne explică înțelesul cuvintelor Mântuitorului, când ne spune: „Faceți bine tuturor, dar mai vărtos celor de o credință cu voi“. Așa dară și națiunea noastră fără teamă de păcat, trebuie să se lupte spre a se susține și a se ridica acolo, unde trebuie să stea între celelalte popoare, a se ridica la locul ce i-se cuvine ca popor treaz și cinstit. Aceasta numai așa o vom putea-o face, dacă vom pune umăr la umăr și ne vom jertfi pentru neam, unul va jertfi banul, iar altul sfatul și așa vom putea merge înainte. E drept că omul, care n'a fost sărac, nu cunoaște năcazurile sărăciei și cu greu se va îndură să ajute pe cel lipsit, pânăcând cel sărac mai iute va alerga să dea banul său, căci cunoaște starea mizeră a săracului. Dar Iubiților Creștini gândindu-ne la frumoasele învățături ale Mântuitorului nostru din sfânta evanghelie de azi, toți ne vom putea îndrepta, numai voința tare e de lipsă.

Deci Iubiților Creștini, aruncând noi o reprimire asupra celor auzite azi, să căutăm, ca frumoasele învățături ale Mânt. Hristos să nu sune în pustiu, să căutăm ca aceste povești să prindă rădăcini în inimile noastre, să iubim și pe dușmanul nostru, să facem bine și să dăm împrumut nimic așteptând, căci va fi plata noastră multă la ceriu. Să ajutăm pe cel neputincios, să mângâiem pe cel întristat „să plângem cu cei ce plâng și să ne bucurăm cu cei ce se bucură“. Amin!

Ilie Chebeleu
stud. în teologie.

Învățământul religios în școlile noastre.

—Cuvânt de deschidere rostit de Dr. I. Lupaș, protopop al Sălăștii, la conferința învățătorească din Săcel (7 și 8 Oct. 1911.)—

I.

Din partea conducerii noastre bisericesti-școlare s'a fixat, ca obiect de desbatere pentru toate conferințele învățătorești din anul acesta studiul cel mai important dintre toate obiectele de învățământ ale școlii noastre populare: studiul religiunii. Această dispoziție înțeleaptă a Consistorului nostru a izvorit de sigur, din nobila dorință de a indemnă pe toți cei ce se interesează de educația poporului nostru, îndeosebi pe învățători, catiheți, preoți și protopopi; să chibzuiască timp mai îndelungat asupra necesității învățământului religios, să-și reîmprospăteze și îmbogățească cunoștințele privitoare la acest obiect de învățământ și, sfătuindu-se împreună, să stabilească în deplină cunoștință a datoriei lor creștinești și naționale mijloacele și căile cele mai potrivite pentru realizarea scopului înalt și sfânt, la care trebuie să țintească învățătorul religiei în școlile noastre populare. Este o bucurie pentru noi a putea constată, că noul plan de învățământ edat de consistorul nostru metropolitan și aprobat din partea ministrului de instrucție, cuprinde

în îndreptarul său metodic o mulțime de îndrumări prețioase și amănunțite asupra felului, cum trebuie să se predea în școlile noastre populare fiecare obiect de învățământ. Dacă vechiul plan de învățământ, din care lipseau aproape cu totul îndrumările metodice ori, în cazul cel mai bun erau reduse numai la câteva generalități, nu putea fi considerat decât, ca un fel de „didactica parva“, atunci pe cel de azi îl putem numi cu drept cuvânt „magna didactica“ învățământului nostru popular, fiind atât de bogat în principii didactice generale și îndrumări metodice speciale, și stând în toate privințele la nivelul științei pedagogice de astăzi. Dar nu e de ajuns, ca îndrumările acestui plan de învățământ, care în multe privințe se prezintă în condițiuni de superioritate față de planul de învățământ al statului și al altor confesiuni din patria noastră, să rămână numai tipărite frumos și într'o expunere clară, temeinică și convingătoare; ci e neapărat de lipsă, ca de importanța lor să se pătrundă fiecare învățător și preot-catihet și pe urma desbaterilor din aceste conferințe învățătorești în sufletul fiecăruia dintre noi să se trezească tot mai puternică și mai neștrămutată hotărârea de a ne îndepini, între orice împrejurări, toate datorințele ce avem față de Dumnezeu și față de neamul nostru.

Ca conducător al conferințelor învățătorești m'am simțit totdeauna îndatorat a contribui și din partea-mi cu rezultatele experienței sau lecturii mele pedagogice la munca obștească, ce suntem chemați a o desfășura în aceste adunări și sfătuirii anuale, spre luminarea noastră și spre binele școlii românești.

Cred, că nici acum nu-mi veți lua în nume de rău, dacă cerc să vă atrag luarea aminte asupra unor considerațiuni principiare, cari pot fi aduse în strânsă legătură cu problema învățământului religios în școlile noastre populare.

Deși sunt convins, că între învățătorii școlilor noastre din protopopiatul Sălăștii nu se găsește nici unul, care să fie pe față ori în ascuns dușman al caracterului religios și confesional, inerent școlii noastre populare, am totuși cunoștință, că prin cărți și reviste speciale se face o propagandă sistematică contra școlii confesionale. Din nenorocire se întâmplă să rătăcească uneori asemenea cărți sau reviste periculoase și prin biblioteca unor învățători de ai noștri. Astfel am găsit în cursul inspecțiunii școlare, ce am făcut în primăvara acestui an, în calitate de comisar consistorial, pe la școlile din comitatul Hunedoarei, pe masa unui învățător de ai noștri revista pedagogică socialistă: **Uj Korszak**, care iubilează direct pentru desființarea caracterului confesional și religios al școlii populare. Nu mă simt în drept a generaliza cazul acesta, scoțând încheieri prea tragice dintr'insul, dar știu, că în unele părți învățătorii școlilor confesionale lunecă ușor în mrejele astor fel de ispitiri, învăluite totdeauna în haina amăgitoare a principiilor moderne sau ultramoderne. În fața acestei stări de lucruri e necesar, ca învățătorii școlilor noastre ori când și ori unde să fie convinși de justificarea principiară a învățământului religios, nu numai în școala populară, ci în toate școlile din lume.

Este în firea omului, să cerceteze totdeauna cauzele fenomenelor din viață. Științele exacte lămuresc numai cauzele nemijlocite ale fenomenelor. Asupra întrebărilor celor mai mari și mai grele, privitoare la rostul și ținta vieții noastre și a universului întreg, aceste științe ori nu pot da nici un răspuns, ori dau răspunsuri cu totul nemulțumitoare. Prof. Harnack observă cu drept cuvânt, că la întrebările: de unde?

încotro? și pentruce? știința ne dă astăzi un răspuns tot atât de puțin mulțumitor, ca și înainte cu 2—3000 de ani. Religia însă ne dă un răspuns hotărît și prin aceasta arată rostul și scopul vieții noastre. Die („Religion, naemlich die Gottes und Naechstenliebe ist es, die dem Leben einen Sinn giebt die Wissenschaft vermag das nicht... auf die Fragen nach Woher? Wohin? und Wozu? ghibt die reine Wissenschaft heute so wenig eine Antwort wie vor zwei oder Dreitausend Jahren“). Învățământul religios e chemat deci să lămuirească mintea elevilor asupra celor mai grele și mai însemnate întrebări. Dar nu numai atât. Mai mare decât importanța sa intelectuală didactică, este cea morală, care consistă în nobilitarea sufletelor tinere și în îndrumarea lor spre o viață cinstită și corespunzătoare învățăturilor creștinești.

Adevărat că în cursul timpurilor s'au ivit și pedagogi de însemnătatea unui Pestalozzi d. p., care spunea, că învățământul din școală nu e în stare să realizeze scopul acesta însemnat: religios-moral. Căci religiozitatea se poate transmite cu efect dela persoană numai într'o viață familiară evlavioasă. Religia nu este altceva decât viață personală — zicea Pestalozzi. Precum focul numai din foc se poate aprinde, tot astfel și viața religioasă se poate naște numai prin pilde vii de religiozitate. Astfel după părerea lui Pestalozzi sentimentul religios nu poate fi trezit prin învățământ, ci numai prin personalități religioase. Sau cu alte cuvinte: educația religioasă trebuie lăsată exclusiv în grija familiei, căci școala nu ar fi în stare să o dea.

Întrebarea e însă, că dacă școala n'ar fi în stare să dea tinerilor generații, pe lângă instrucție și educație, câte familii se găsească în condițiuni intelectuale și morale atât de înaintate, ca să se poată ocupa în mod sistematic cu educația copiilor, precum e chemată a se ocupa școala? Cine nu voiește să închidă ochii în fața realității, va trebui să recunoască și să mărturisească adevărul, că numărul familiilor capabile de a da singure educația religioasă necesară tinerei generații nu numai la poporul nostru, ci la oricare popor din lume, este foarte mic și neînsemnat. A lăsa deci educația religioasă numai în grija familiei ar însemna, că voim să lipsim societatea omenească de razumul cel mai puternic, pe care poate și este chemată să i-l dea școala.

Sunt și păreri și împrejurări de acelea, cari prind, ca educația religioasă să fie lăsată numai în grija bisericii și a preoților, cum se întâmplă d. e. în Franța și în alte țări, unde conducătorii școalelor de stat nu-și bat capul cu învățământul religios. Adevărat, că preoții, ca slujitori ai bisericii sunt datorți în orice timp a purta cea mai mare grijă de educația religioasă a poporului. Dar munca lor se îngreunează mult acolo, unde familia și școala nu le stă în ajutor, așternând cea dintâi din frageda pruncie, a 2-a în timpul instrucțiunii, baze solide pentru învățăturile, ce le va primi creștinul mai târziu dela preot și dela biserică. De aceea îndreptarul metodic al planului nostru de învățământ accentuează cu deosebită stăruință că toate obiectele de învățământ trebuie puse în serviciul religiozității. Întreagă cultura, ce se dă elevului trebuie să fie însuflețită de religiozitate și să constituie o unitate de idei sentimente și năzuința spre ce e bnn adevărat și frumos. Numai o astfel de cultură e în stare de a da caractere firme, cari să poată rezista diferitelor ispite ale vieții. Pentru ajungerea acestei culturi sufletești unitare e neapărată trebuință, ca în școala primară

întreg învățământul dintr'o clasă să fie în mâna unui singur învățător. Desfacerea învățământului religios, de rostul învăț. nu e în favorul școalei primare (pg. 88). Interesele de viață ale poporului nostru pretind, ca legăturile strânse și raporturile tradiționale intime dintre biserică noastră națională și școalele susținute de ea, să nu slăbească nici odată.

Numai prin o înțeleaptă, statornică și însuflețită conlucrarea a preoților și învățătorilor, cari nu sunt stăpânii, ci slujitorii bisericii și școalelor noastre se poate înrădăcina în sufletul poporului conștiința însemnătății mari, ce are școala creștinească și națională în viața ori cărui popor. Numai astfel se va putea asigura viitorul bisericii și al poporului nostru. Dacă acești doi factori — cei mai însemnați în viața poporului nostru — vor și să muncească și să lupte totdeauna în înțelegere frățească, uniți în cugete și în simțiri, prin munca lor conștiințioasă și jertfitoare se va accelera progresul nostru cultural și moral, vor înflori instituțiile noastre, se va salva și perpetua din generație în generație tot mai cu spor sfânta moștenire strămoșească a credinții, limbii și culturii noastre. Atunci va fi de prisos orice teamă, că școalei noastre i-se va putea răpi vre-odată caracterul ei tradițional: creștinesc și românesc, ori că poporul nostru va putea fi abătut vreodată dela calea bisericii și școalei noastre strămoșești. Nu poate fi în interesul puterii lumesti a lipsi școala de caracterul ei religios-confesional, căci prin aceasta s'ar propaga indiferentismul religios, care poate să aducă pagube mari pentru viața sufletească a cărui popor și ori cărui stat. Pe de altă parte la educația tinerilor generații au drept a-și manifesta dorințele în primul rând părinții, în al doilea și erica, și numai în al treilea statul însuș.

Cu privire la drepturile părinților privitoare la educația copiilor lor, vestitul pedagog german Dörpfeld constată, că ele sunt foarte mari. De aceea susține, că „nici o autoritate, nici o majoritate, nici un rege nici un parlament nu are dreptul a sili pe părinți să-și trimită copiii într'o școală, unde aceștia vor fi instrăinați de credința părinților lor“.

(„Die Eltern zu zwingen ihre Kinder in eine Schule zu schicken in der sie dem Glauben ihrer Vaeter entfremdet werden, dazu hat keine Auktoritaet und Majoritaet, kein König und kein Parlament das Recht“).

Cursurile feriale din Jena.

(Ținute din 3, până în 16 august.)

Rezultatele intelectuale ale veacului prezent sunt de o măreție incontestabilă. Geniul omenească își desfășoară tot mereu puternicile-i aripi, nizuindu-se parecă spre acele culmi înalte, cari au rămas neatinse încă în zborul perfecționării. Iar de vom cercetă acest deosebit de nervos îndemn al propășirei, care dă sufletului omenească tărîe, vom găsi sentimentul căruia în viața de toate zilele îi zicem: nemulțămire. Căci în mijlocul tuturor rezultatelor obținute, un zbucium de nemulțămire se întrezărește. Și tocmai aceasta nemulțămire internă cercetează, scotocește zilele dispărute, căror ogașă, apare învechită, nedeamnă puterilor sufletești. Valurile nemulțămirii, în zbuciumul lor, ating tot mai multe probleme. Nu cred să esagerez cu afirmarea, că nici un timp n'a fost predominant de atâtea probleme ca timpul nostru.

O nizuință după mai bine, mai frumos, mai nobil. Acest sentiment al nemulțămirii a răsturnat legi cari până acum păreau incontestabile; moduri de găn-

*) Adolf Harnack: „Das Wesen des Christentums“ Leipzig 1903 pag. 188.

diri, pe cari le credeam infalibile. Dintre toate statele cari sunt luate în stăpânirea acestui indemn de a crea pe ruinele vechilor legi un nou sistem de viață, după care la izbândă sigură, Germania pare a fi matca puternicilor valuri de gândire nouă, de unde apoi se înprăștie mai departe, peste teritoriul lumii civilizate. Congresele cele multe și variate, ținute acolo, încă dovedesc aceasta. Preocupările congreselor, în partea cea mai mare, sunt inportantele chestii de educațiune a poporului. Conducătorii acestui fericit stat, sunt pe deplin pătrunși de adevărul, că poporul e izvorul de puteri care susține energia vitală a unei națiuni. Acest izvor trebuie deci limpezit, întărit prin creștere, cultivare. Adevărat că și în alte state se accentuiază aceasta dar realizarea rămâne pe hârtie, bine îngrădită de atâția paragrafi!

Dovada cea mai ecilatantă despre faptul că statul German înțelege pe deplin rostul educației, sunt cursurile feriale din Jena. Un modest oraș, așezat pe malurile râului Saale. Acest oraș, prin luna lui august, e impresorat de străini, veniți din mari depărtări, pentru a participa la aceste cursuri. Numărul ascultătorilor crește din an în an. Anul acesta numărul participanților a fost: 692, profesori și profesoare, învățători și învățătoare. Mai mulți erau din Germania, apoi Austria, Suedia, Anglia, Franța, Rusia, Italia, 2 profesori, unul din Japonia și unul din Egipt. Din Ungaria am fost 25. Români eram numai doi, d. prof. Popescu din Craiova și subsemnatul.

Programul cursurilor din acest an a fost următorul: I. Cursuri de știință naturală, cu următoarele secțiuni: 1. Filozofia naturală, 2. Biologia, 3. Introducere în cercetări botanice-microscopice, 4. Eserecții zoologice pentru pregătirea preparatelor, 5. Zoologie generală, 6. Geologie generală, 7. Bazele Chimiei, 8. Astronomie populară, 9. Determinarea locului și a timpului cu eserecții practice, 10. Sistemul nervos, 11. Psihologia fiziologică, 12. Radiologia. II. Cursuri de paedagogie cu următoarele secțiuni: 1. Paedagogia și Didactica, 2. Teoria metodului, 3. Didactica specială, 4. Paedagogia socială din veacul al 19-lea și cel prezent, 5. Insemnătatea paedagogică și ideile paedagogice al idealismului german, 6. Așezămintele humanitare școlare, 7. Teoria și practica educației de cetățean, 8. Propunerea lucrului de mână și principiul de muncă în educația modernă, 9. Bazele metodiceii cântului, 10. Învățământul gimnasticeii, 11. Metodica limbii materne. 12. Higiena școlară, 13. Desvoltarea și cultivarea vocii în școală, 14. Secsualitatea copilăriei. III. Știința religiunii și învățământul ei, cu următoarele secțiuni: 1. Profetii Israelului, 2. Credința apostolică, 3. Isus în cadrul istoriei generale a Religiunii, 4. Tractarea miraculelor Testamentului-Nou în școală, 5. Istoria bisericească a timpului nou, 6. Creștinismul și Monismul, 7. Probleme religioase și morale ale timpului prezent. IV. Fiziologie, Psihologie și Filozofie, cu următoarele secțiuni: 1. Fiziologia organelor simțirii, 2. Psihologia Fiziologică, 3. Copilul de școală. 4. Geneza și desvoltarea limbajului la copil, 5. Psihologia noțiunii morale, ca introducere la etica modernă, 6. Introducere în Filozofie. V. Literatură. Artă, Istorie și Economie națională, cu următoarele secțiuni: 1. Viața femeilor din veacul al XVIII, 2. Goethe și timpul său. 3. Cultura germană din prezent, 4. Introducere în desvoltarea simfoniei, 5. Introducere în probleme sociale din prezent, 6. Istoria politică a Germaniei. VI. Oratorie și Limbi, cu următoarele secțiuni: 1. Retorică, Teorie și Pracsă, 2. Balada germană, 3. Limba germană, 4. Limba engleză, 5. Limba italiană, 6. Franceza.

Precum se vede din acest vast și interesant program, cursurile feriale din Jena desvoltă o muncă serioasă și uriașă, îmbrățișând toate științele, tractate, de cei mai orientați profesori în domeniul acestor științe. Atracția principală însă, cărea își mulțumesc aceste cursuri numărul însemnat de vizitatori și faima de bun renume, e personalitatea profesorului Dr. Rein. Și nici nu e de mirare că e astfel. Deși om în vârstă (65 ani) se interesează de fiecare ascultător, adresându-i câte o vorbă amicabile și dând bucurosi orientări și informațiuni. E de o statură mijlocie, bineconservat și cu mișcări aprige. Iar ochii-i sunt albaștrii, de o claritate străvăzătoare, lăsând a deduce la o inteligență superioară ca două stele în scripore necontentită. Toată mișcarea, tot gestul tradează pe omul paedagogiei, condus de cea mai corectă logică. Vocea-i plăcută te răpește la primul moment, iar espunerea clară a ideilor, și-se par intruchipate naintea ochilor.

Amintesc îndeosebi următoarele idei ale Lui: „Viața fiecărei națiuni, depinde dela puterea de muncă ce o posedă. Aceasta muncă e atât materială, cât și ideală. Educațiunea unui popor e mai importantă chestie de stat, decât politica. Numai cultura îndreptățește existența unui popor. Cultura unui popor nu o constituie singuraticii indivizi savanți, ci massa. E mai importantă cultura generală a poporului, decât numai a unei anumite clase. Ideile aceste cari formează partea principală pe care e bazată paedagogia lui Rein, nu sunt pur paedagogice, ci au un înțeles semnificativ social, pentru timpurile prezente. Și e greșit a vedea în Rein numai un pedagog, fiind vederile lui în nex logic cu cea mai desăvârșită Sociologie.

L. Roșculeț.

CRONICA.

Alegeri pentru congres. Deputați clericali pentru congresul național bisericesc au fost aleși în arhidieceză următorii domni: Cercul Sibiiu: Dr. Ilarion Pușcariu, Arhimandrit, vicar arhiepiscopesc. Cercul Alba-Iulia: Nicolae Ivan, asesor consistorial. Cercul Deva: Lazar Triteanu asesor consistorial. Cercul Ilia: Lazar Triteanu, asesor consistorial. Cercul Abrud: Vasilie Damian, protopresbiter, deputat dietal. Cercul Cluj: Dr. Eusebiu R. Roșca, protosincol, director seminarial. Cercul Dej: Gregoriu Pletosu, protopresbiter. Cercul Mediaș: Mateiu Voileanu, asesor consistorial. Cercul Brașov: Dr. Vasile Saftu, protopresbiter și cercul Făgăraș: Nicolae Borzea protoprezbiter.

Necrolog. Mercuri în 8 nov. c. a răposat în Brașov, profesorul Paul Budiu. A fost un suflet idealist, și a lucrat cu mare zel pentru creșterea vlăstarelor dedicate spre luminarea poporului român. Corpul profesoral, a dat următorul anunț funebral: Cu inima îndurerată anunțăm tuturor amicilor și cunoscuților noștri că colegul nostru Paul Budiu, profesor la gimnaziul greco-oriental român din Brașov, în anul al 58-lea al vieții și în al 32-lea an al activității sale profesionale și-a dat sufletul în mâinile creatorului mie-curi, în 26 octomvrie v. la 4 ore p. m. Dumnezeu să-i facă parte de lăcașul etern al celor drepti! Brașov, în 27 octomvrie v. 1911. Corpul profesoral dela școalele medii gr.-or. române din Brașov. Odihnească în pace!

Concurse.

Pe baza înaltelor ordine consistoriale de sub Nrii 6960/1910 2254, și 5301/1911 prin aceasta să escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pentru îndeplinirea ambelor parohii vacante din **Kurtakér** (Curtacher).

Emolumentele atât la parohia I, devenită vacantă prin strămutarea parohului Valer Felnečan, cât și la a II. resistemizată prin concluzul Ven. Sinod Eparhial cu Nr. 53/1908 sunt următoarele:

1. Câte una sesiune parohială în estensiunea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune.

2. Câte un intravilan parohial.

3. Stolele legale și eventuala întregire dela stat. Reflectanții au să numească în suplicile lor la care dintre aceste două parohii reflectează.

Aleșii vor fi obligați a exorta și catehiza la câte una din școalele noastre confesionale eventual și la alte școale ce s'ar înființa în comună fără altă remunerațiune, precum și a predica fiecare la rândul său.

Aleșii sunt obligați a plăti regulat toate dările publice.

Fiind parohiile clasificate de clasa I (primă) dela reflectanți se pretinde cvalificațiunea prescrisă pentru asemenea parohii, precum și a se prezenta pe lângă stricta observare a §. 33 din reg. pentru parohii în cutare duminică ori sărbătoare în sânta biserică din Curtacher spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursurile ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Curtacher a le înainta P. On. Oficiu Protopopesc rom. ort. din Világos (Șiria.)

Kurtakér (Curtacher) din ședința extraordinară a comitetului parohial ținută la 2/15 octomvrie 1911.

Sentie Moldovan
președinte ad hoc.

Adrian Ungurean
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* protopop rom. ort.

—□—

1—3

Pe baza ordinațiunei de sub Nrul 5452/911 a Ven. Consistor diecezan, pentru îndeplinirea postului de învățătoare dela școala noastră confesională ort. rom. din **Chitighaz**, (Kétegyháza) prin aceasta din oficiu să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

a) *dela comuna bisericească*: 1. locuință liberă în edificiul școalei și grădina de legume. 2. Salar în bani gata 600 coroane. 3. 2 stânjini de lemne, staverite în prețul de 48 coroane. 4. Pentru participarea la conferințele învățătoarești 12 coroane pe an. 5. Scripturistica 6 cor. 66 fil. pe an.

b) *dela stat*: 1. Întregire de salar 352 coroane. 2. Cvincvenalele să vor cere dela stat.

Alegându învățătoare va fi deobligată a instrui elevele dela școală de sub conducerea sa în cântările rituale și a le conduce în dumineci și sărbători la s. biserică, fără orice altă remunerație.

Recursurile ajustate cu documentele prescrise în Regulament și adresate comitetului parohial din Chitighaz, să vor subșterne oficiului protopopesc ort. rom. al Chișineului în Nadab p. u. Kisjenő, având recuren-

tele a se prezenta în cutare Duminică ori sărbătoare în s. biserică din Chitighaz, pentru a se face cunoscute credincioșilor.

Nadab, 1/14 Noemvrie 1911.

Demetriu Muscanu
adm. ppsc. insp. școl.

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunei Ven Consistor de dto 14/17 aprilie 1911 Nr. 7146/910, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din comuna **Sânmiclăușul mare** (Nagyszentmiklos, comit. Torontal) nou înființată, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Una sesiune pământ circa 34 jughere și două grădini;

2. Birul legal;

3. Stolele legale.

Parohia se compune din 300 numere de case, din părțile de sat numite: Slatina, Bujac, Chenderest și partea dela spital încolo cătră Sarafola.

Alegându-l preot va avea să se îngrijască de locuință pentru sine, să supoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat, să îndeplinească toate funcțiunile, ce cad în competența sa în și afară de biserică, să catehizeze la toate școalele noastre confesionale gr. or. române fără altă remunerațiune și la cea de stat din loc.

Se obsearvă, că din partea corporațiunilor parohiale se intenționează rescumpărarea birului în pământ care afacere e în curgere, deci până la finalizare, alegându-l ti compete birul legal în natură, iar de aci în colo pământul, cât se va staveri prin corporațiunile parohiale pe lângă aprobarea superiorității diecezane.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți se recere cvalificațiune corespunzătoare pentru asemenea parohii. Reflectanții vor avea a se prezenta în sânta biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arată desteritatea în rituale și oratorie.

Recursurile adresate comitetului parohial și ajustate conform prescriselor §-lui 13 din „Statutul organic” sunt a se înainta Prea onoratului oficiu pprez-biteral în B. Comloș (Nagykomlos, comit. Torontal.)

Dat din ședința comitetului parohial rom. gr. ort. ținută în 4/17 septemvrie 1911,

George Dogar
președinte.

Antoni Minişan
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian* adm. protopresb.

—□—

2—3

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională gr. or. rom. din **Coșteiu-mare**, protoprezbiteratul Belințului, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

1. Locuință frumoasă în edificiul școalei, cu 2 chilii, culină, cămară și clădiri economice, precum și uzufructul grădinei școlare. Dările cad în sarcina învățătorului;

2. Salar fundamental solvit de comuna bisericească 802 cor.

3. Întregirea salarului fundamental dela stat 193 coroane.

4. Cvincvenalele prescrise de lege.

5. Pentru conferință 20 cor.

6. Pentru scripturistica (tipărituri) 10 cor.

7. Dela înmormântări câte 1 coroană.

De curățirea și încălzirea salei de învățământ să va îngrijă comuna bisericească.

Alesul va avea să provadă cantoralul în și afară de biserică și să împlinească funcțiile ce vor obveni în parohie. Va avea să instrueze elevii în cântările bisericești, să-i conducă la biserică în Dumineci și sărbători și să țină cu ei răspunsurile liturgice.

Să conducă școala de repetiție.

Ceice pot dovedi că știu conduce cor vocal cei cu 4 clase medii și cei cu calcul general „distins“ sunt preferiți.

Petițiile concursuale instruate conform legilor în vigoare, să aștern comitetului parohial din Coșteiu-mare (comitatul Caraș-Severin) u. p. Szapáryfalva, pe calea oficiului protoprezbiteral din Belinț (Temes-megye).

Reflectanții sunt poftiți a să reprezintă într'o Duminecă, sau într'o sărbătoare, în biserică din Coșteiu-mare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□—

2—3

Să repețește concursul pentru îndeplinirea stațiilor învățătoarești-cantorale din:

1. **Minead.** 1. În bani gata 200 cor. 2. 4 Hl. cucuruz. 3. Scripturistica 5 cor. 4. Conferința 6 cor. 5. 24 metri de lemne à 5 cor. din cari jumătate compete învățătorului iar jumătate salei de învățământ. 6. Cvartir și grădină.

2. **Slatina.** 1. În bani gata 200 cor. 2. Pământ învățătoresc 6 cor. 3. 10 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz 130 cor. 4. 24 metri lemne, 120 cor. 5. Desdăunare pentru teritorul ce-l ocupă în grădina școlăi colna mașinei de calcat a unui consorțiu 5 cor. 6. conferința 10 cor. 7. scripturistica 10 cor. 8. cvartir și grădină computeate în 50 cor.

3. **Susani.** 1. În bani gata 160 cor. 2. 6 Hl. cereale parte grâu parte cucuruz, 60 litre păsulă. 3. 5 stângini de lemne 100 cor. 4. conferința 6 coroane. 5. scripturistica 5 cor. 6. cvartir și grădină.

4. **Văsoaia.** 1. În bani gata 687 cor. 2. 12 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz 138 cor. 3. 1/2 sesiune pământ 50 cor. 4. 8 stângini de lemne pentru învățător și școală 192 cor. 5. conferința 12 cor. 6. scripturistica 8 cor. 7. venite stolare 5 cor. Cvartir și grădină computeate în 40 cor.

5. **Voivodeni.** 1. În bani gata 200 cor. 2. 16 metri de lemne pentru învățător și școală 90 cor. 3. scripturistica 12 cor. 4. conferința 24 cor. 5. cvartir și grădină. Dela înmormântări unde va fi poftit: 2 cor. dela morți mari cu liturghie. 1 cor. dela morți fără liturghie și 40 fileri dela prunci mici.

La stațiunile aceste vor putea, în lipsa de învățători (parte bărbătească) comțeta și învățătoare (parte femească) și eventual vor putea fi alese. În ori care din aceste stațiuni alegândul va avea să se îngrijească și de cantorat fără alta remunerațiune și să conducă școlarii dumineca și în sărbători la sf. biserică. La toate stațiunile susînșirate este asigurat respective să va asigură eventualul ajutor dela stat respective cvincevenalele recerute. De curatoratul salelor de învățământ, tăierea lemnelor pentru școală, se va îngrijă respectiva comună bisericească. Comunei bisericești îi stă în drept a răscumpără naturalele de bucate și de lemne în bani, după cum sunt prețuite

în concurs. Doritorii de a ocupa vre una din stațiunile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescise, vor avea a le subșterne P. O. oficiu pprezbiteral din Buteni (Körösbökény) com. Arad, până la 30 de zile după publicarea acestui concurs, având a se prezenta în careva duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din comuna în care a recurs spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Körösbökény (Buteni) la 25 oct. (7 nov.) 1911

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu adm. pprese: *Iuliu Bodeu* insp. școl.

—□—

2—3

Pe baza incuviințării V. Consistor Nr. 1813/161 Bis. 1911.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroh din comuna bisericească **Chigic**, protoprezbiteratul Peștesului, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. Uzufuctul pământului parohial, constător din 7 jugh. arător și fânețe. 2. Birul, o vică de bucate dela fiecare număr de casă. 3. Stolele uzuat. 4. Intregirea dela stat, conform pregătirilor celui ales. Casă parohială nu este; prin urmare alesul se va îngrijă de locuința din al său.

Doritorii de a ocupa această parohie, sunt poftiți a-și înainta cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Chigic, subscrisului protopresbiter, în Mezötelegd având dășii a se prezenta cu știrea protopopului în biserică ort română din Chigic, spre a-și dovedi desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial.

Teodor Tărău

preot, preș. com. par.

Vasilie Filip

inv. not. com par.

În conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu* ppresb.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare la școala confesională gr. or. rom. din **Rachita** protoprezbiteratul Belințului să escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 730 coroane. 2. Dela 150 numere de casă câte 12 1/2 kgr. = 1815 kgr. în boambe, prețuit 225 coroane 30 fileri, 3. 1 jugăr pământ arător, prețuit în 50 cor. după care aleasa are a solvi dările. 4. Pentru conferință, dacă participă 20 cor. 5. Pentru scripturistica 10 cor. 6. Locuință în natură, cu supraedificate și intravilan lângă ea. De încălzirea și curățirea școlăi se va îngrijă comuna bisericească. Aleasa e datoare să instrueze școlărițele în cântări și lucrurile de mână și în dumineci și sărbători să le conducă la biserică și să susțină ordinea. Petițiile concursuale ajustate în regulă să adresează comitetului parohial din Răchita pe calea oficiului protopopesc din Bélinecz (Belencez), și reflectantele sunt poftite a se prezenta în terminul concursual într'o duminecă sau sărbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare. Concu-rente, cari sunt mai de multi ani în funcție, au a produce și atestat de serviciu și conduită dela protopopul concernent.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protopresbiter

—□—

3—3